

שיחות מוסר חכמה ודעת משולחנו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי צבי שינקר זצוק"ל

~ "מלחמות אני עשיתי" - במשנתם של רבותינו ~

לקט משיחותיו של רבינו זצ"ל, אודות זמני מלחמה ועתות צרה

~ ידיעת הסיבה האמיתית ~

- - באמת כדי לכתוב את המאורעות שקורים, צריך 'רוח הקודש'! זה פשוט כך, החזון איש אמר פעם ש'היסטוריה' זה אחד המקצועות הכי כבדים, מפני שהיסטוריה צריך לחבר ברוח הקודש, אנחנו לא יכולים להגיד 'סיבה ומסובב', למה זה קרה ואיך זה קרה, מה אנחנו יכולים לדעת. (יש את המגילה, 'אסתר ברוח הקודש' נאמרה, אבל אנחנו לא יכולים לדעת כלום, חז"ל הם שידעו ברוח קדשם).

אפשר לספר סתם סיפורים... אבל בדרך כלל כשכותבים היסטוריה - כותבים סיבה ומסובב, ולזה צריך רוח הקודש, מה שכתוב בחז"ל - את זה חז"ל ידעו ברוח קדשם, מה שניתן לנו רשות לומר, אני מתכוון מה שאנו רואים כביכול, אם כי גם את זה לא יודעים, עכ"פ זה רק בדרך סברא בעלמא, ותמיד אפשר לומר עשרות סברות לצד הזה ועשרות לצד השני - -

~ זהירות מ'כוחי ועוצם ידי' ~

- - כל אחד שקצת חושב, בפרט בדור הזה, הלא הסתר פנים באמונה היום הוא כ"כ גדול! כל הבריאה, כולם חיים 'כוחי ועוצם ידי', כולם חיים כ"כ רחוק מהשקפת התורה! וכל כך שקועים בזה עד שאפילו לא מרגישים. זכורני שהמשגיח זכורנו לברכה פעם דיבר מאד חריף נגד עיתונים, איך שכל העיתונים, כל העיתונים! זה בעצם הכל בדרך של 'כוחי ועוצם ידי'.

החזון איש פעם אמר שלחבר ספרי היסטוריה יכול רק בעל רוח הקודש, חז"ל יכלו לעשות זאת, אבל ככה לא שייך בכלל לחבר ספרי היסטוריה, וזאת מפני שכל א' שמחבר ספרי היסטוריה - הוא מחבר את זה בדרך 'כוחי ועוצם ידי', היה מלחמה וזה היה יותר גיבור ולכן הוא ניצח, כך כל הספרים מתארים את המלחמות. זה הלא הכל 'כוחי ועוצם ידי'.

והאמת שבתנ"ך המלחמות מתוארות לגמרי אחרת - קוראים תנ"ך, אבל לא מרגישים - כשהנביאים התנבאו על מלחמות, כשהם תיארו מלחמות, זה בכלל לא היה הולך לפי הנשק, לא כתוב באף מקום שהנשק ניצח, אלא אם ויעש הרע בעיני ה' - הפסידו, ויעש הטוב בעיני ה' - ניצחו! ואלו שמחברים ספרי היסטוריה לא יכולים לכתוב כך, גם לא מבינים את זה וגם לא יכולים, מפני שעז" צריך רוח הקודש, וממילא הוא אמר שלא שייך במציאות לחבר ספרי היסטוריה לפי דרכי התורה.

והיום כל העיתונים, כל החיים, הכל זה כוחי ועוצם ידי! ולזכות קצת באמת לאמונה אמיתית בדור שלנו, צריך הרבה רחמי שמים. ותדעו לכם, בנ"א שמאמין אמונה אמיתית, הוא חי בעולם אחר לגמרי - -

~ חסדי ה' שבתוך המשפט ~

- - ואתן לכם דוגמא, איך המבט של תורה זה משהו אחר לגמרי, ואיך מה שרואים שזה משפט - בפנימיות זה חסד, ומה שרואים שזה חסד - זה משפט. פעם נכנסתי עם חותני (הגר"ש שברון זצ"ל) אל הסטייפלר, רצו לעשות קול מחאה גדולה נגד א' מראשי הממשלה, וביקשו ממנו לדבר, והוא אמר שלא ידבר עד שיקבל רשות מהסטייפלר, אמר לו הסטייפלר: ח"ו, אסור להתגרות ברשעים ואסור להתחיל איתם, ואז הוא אמר כך - תשמעו את המבט, וכמה אנו רחוקים מהמבט הזה - הוא אמר: מה אנו יכולים לעשות, אנחנו בגלות קשה מאד, אבל תדע לך - כשיש עת צרה ליעקב, עת קשה, אז הקב"ה שולח עליהם בלבול, ואז הם עוזבים אותנו קצת במנוחה... זאת אומרת, מה שהוא אמר זה שכל המלחמות שיש עם הערבים, זה חסד ה'! שהם יהיו טרודים במלחמות שלהם, ויעזבו אותנו...

ואותו הדבר אני שמעתי בעצמי איך שראש הישיבה זכורנו לברכה אמר לרבי חיים פרידלנדר, הוא שאל אותו בנוגע ל'תורת אמת', וראש הישיבה אמר לו: את התודה אתה חייב לערבים... אם לא היה להם צרות עם הערבים - הם לא

~ המלחמה האמיתית ~

- - פעם אמר לי רבי רפאל קוק זצ"ל מטבריה, שהוא שאל את החזון איש על המלחמה שהיתה בשנת תש"ח, מה המכוון של המלחמה? והחזון איש אמר לו, אני לא יודע מה המכוון, אבל דבר אחד אני יודע, שלמעלה יש מלחמת כוחות הטומאה וכוחות הקדושה, וכתוצאה מהמלחמה למעלה - יש מלחמה למטה! את זה אני יודע. כך הוא אמר לי שהחזון איש אמר לו.

~ מלחמות אני עשיתי ~

החידושי הרי"ם אמר על מה שכתוב לב מלכים ושרים ביד ה', שהפשט שהוא יוצא על זה מגדר 'בעל בחירה', כמובן שמדובר רק על מה שנוגע לעצמות המלכות, שעל זה אין לו בחירה.

וזה גם הפשט בחז"ל (ע"ז ב, ב), 'אמר להם הקב"ה במאי עסקתם, אומרים לפניו רבש"ע הרבה גשרים גשרנו הרבה כרכים כבשנו הרבה מלחמות עשינו, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה, אמר להם הקב"ה כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם, תקנתם גשרים ליטול מהם מכס כרכים לעשות אנגריא, מלחמות אני עשיתי שנא' ה' איש מלחמה, כשבנ"א בעל בחירה על דבר מסוים - שייך לדון אם הכוונה בשבילי או בשביל השני, אז הוא יגיד בשביל כלל ישראל, והקב"ה יענה שעשו את זה עבור עצמם, משא"כ במלחמה שזה לב מלכים ושרים ביד ה' - אין לו אפילו צל של בחירה, וממילא בזה לא שייך לומר עשיתי בשביל ישראל או לא, זה הקב"ה יענה: 'מלחמות אני עשיתי', אין בחירה על כזה דבר - שנוגע לעצם המלכות, זה הכל גזירה, וממילא ע"ז כאילו אין מה להתווכח, אתה בכלל לא עשית כלום.

כך גם הבריסקר רב אמר פעם, על מלחמות כתוב 'מלחמות אני עשיתי', למה הקב"ה לא המשיך הלאה שאת המלחמות עשיתם בשביל עצמכם, זאת אומרת שכתוב כאן בגמ' שעל מרחצאות הוא לא אמר 'אני עשיתי' ועל מלחמות כן - שיש משהו מיוחד במלחמות שאין במרחצאות, זאת אומרת ש'מלחמות אני עשיתי' אז אין שייכות בכלל, משא"כ גשרים שזה 'בחירה', אז יש לדון אם בשביל עצמכם או בשביל ישראל.

~ "והוא יהיה פרא אדם" ~

- - החפץ חיים היה ראש המדברים בכל מקום, בכל מקום הוא תמיד דיבר, יומם ולילה לא ישבותו. יכול להיות כמה סברות למה תמיד הוא דיבר, ראיתי מישהו שאומר סברא, שרצה ללמד שכדי לא לדבר לשון הרע לא מוכרחים לשתוק, אפשר גם לדבר, רק צריכים לדעת מה לדבר... אבל באמת מסתמא הוא רצה ללמד כאן דבר הרבה יותר עמוק, כל השיחת חולין שלו היה כולו תורה! זה הכל תורה! זה היה החידוש של הח"ח.

היה לנו שכן שסיפר לי, שלפני שנסע לארץ ישראל הוא נכנס לחפץ חיים להיפרד, והח"ח אמר לו דבר נורא: אתה נוסע לארץ ישראל, תדע לך שמהעברים צריך מאוד להיזהר... כי כתוב בתורה על ישמעאל 'והוא יהיה פרא אדם ידו בכל ויד כל בו', לא כתוב כאן סתם מה יהיה, כתוב כאן בגדר ציווי, 'והוא יהיה פרא אדם', אז תדע לך שישמעאל הוא לא בעל בחירה על זה, על 'פרא אדם' אין לו בחירה! וממילא צריך להיזהר ממנו.

והח"ח סיים: כשהוא יהיה פועל הוא יהיה 'פרא אדם', כשהוא יהיה רופא הוא יהיה 'פרא אדם', כשהוא יהיה שר הוא יהיה 'פרא אדם' וכשהוא יהיה מלך הוא יהיה 'פרא אדם'... לכל תפקיד של ישמעאל מתלווה 'פרא אדם', והלא רואים זאת, כמה כלל ישראל צריך ישועה מאותם פראי אדם! מבהיל על הרעיון! זה מה שהח"ח נתן לו צידה לדרך שידע. עכ"פ, את הכל החפץ חיים ראה בתורה, והכל הוא מצא בתורה. - -

- ולכן ראה"י אמר שיום כיבוש ירושלים הוא יום בכיה לדורות. נתבונן, מה יצא מכיבוש ירושלים, כבוד שמים או כבוד הרשעים? אמנם היו כמה צדיקים שידעו לפרש בצורה נכונה, אך איך זה התפרש אצל המון העם, 'הקב"ה עשה ניסים לחיילים'... זה חיזוק כוח האפיקורסות, כוח הרע, ה'כוחי ועוצם ידי' התחזק על ידי זה, היום כבר שכחו מכך, אולם בשעת מעשה זה היה חיזוק עצום ל'כוחי ועוצם ידי', וזה יום בכיה לדורות. ניסים כאלו זה ניסים של נביא שקר. זה ניסים שמטעים את הבריות.

והנה הוסיף אותו אחד בשם ראש הישיבה עוד, דברים נוראים למאד, שראה"י אמר לו כך: התפילה שלי בעת המלחמה היתה מורכבת, מפני שלהתפלל שהצבא ינצח - אסור להתפלל שיארע דבר כזה, זה ריבוי כבוד הרשעים, ומאידך, שחם ושלוש יהודי ייהרג - ח"ו, יהודי אסור שיהרג, אז אמרתי לרבש"ע כך: רבש"ע, אתה כל יכול, ואני מבקש שאף יהודי לא ייהרג ומאידך שהצבא ח"ו לא ינצח, איך? - אתה יודע לכלכל הכל! כך הוא התפלל לפני הרבש"ע כששמע על המלחמה, את זה אמר האברך בשמו.

וכשישבנו לנחם, ראש הישיבה אישר את כל הדברים, ואף הוסיף אז, שלא רק שהתפלל שח"ו יהודי לא ייהרג, אלא גם שאף מטוס לא יפול... מצד אחד שאף מטוס לא ינצח, ומצד שני שממון ישראל לא ילך לאיבוד!...

~ נושא בעול עם חבירו ~

- היה בירושלים חבורה של יהודים עובדי ה' גדולים, יהודים שיום ולילה לא ישובו מעבודת ה', אירע שאחד מבני החבורה נעמד על יד לוח מודעות והתחיל לקרוא כל מיני מודעות שונות, שאל אותו אחד שעבר שם - מה לך ולמודעות האלה? אמר לו אותו יהודי כך, אני קורא את המודעות לראות את כל הגזירות והצרות שכלל ישראל עובר, ואח"כ אנחנו מתאספים וכולנו יושבים ומתפללים על צרות הכלל. חלק מהעבודה שלנו היא להתפלל על צורך הכלל, ולכן אני קורא מודעות...

כעת נחשוב לעצמנו, כמה צריך חיזוק בזה! הלא האדם מגיע למדרגה אחרת לגמרי אם הוא חושב קצת על כלל ישראל, כל התפילה היא אחרת, יש לו זכות הרבים! אם אדם מתפלל על כלל ישראל התפילה שלו היא הכי גבוהה, והכי נענית בעולם, וגם לו עצמו יש את התועלת הכי גדולה מהתפילה הזאת, כי הרי יש לתפילה את הזכות של כל ישראל, תפילה כזאת נקראת 'תפילת ציבור' שיש עליה את הזכות של כלל ישראל, ואין דבר בעולם יותר מהזכות של כלל כלל ישראל, על כלל ישראל נאמר 'כולך יפה רעיתי ומום אין בך', וממילא אם אדם מתפלל עבור כלל ישראל הוא מובטח שהתפילה תתקבל.

וכמה אנחנו רחוקים מ'נושא בעול', ומלהתפלל על כלל ישראל, נורא ואיום! ובאים אחרים, ואומרים שמה שהיה זה בגלל זה ובגלל זה... אבל עלינו לדעת, שעל כל צרה שישנה בעולם, יהודי ירא שמים צריך להגיד - 'בשלי הסער הזה', לא לדון אחרים! הבריסקר רב אמר שיהודי לא יאמר שהמשיח לא מגיע בגלל אחרים, בגלל הפורקי עול... יהודי צריך לומר לעצמו 'בשבילי הסער הזה!' יש ע"ז סיפור שלם ממנו, כך יהודי צריך לחשוב. ומחשבה זו ראינו תמיד אצל המשגיח זכרוננו לברכה ואצל ראש הישיבה זכרוננו לברכה. וגם אם הצרה היא במקום אחר, צריך לדעת שתובעים מאיתנו.

'חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם', זה לא רק בשביל לקבל כבוד... 'בשבילי נברא העולם' הפירוש הוא גם שאם יש צרה בעולם זה בשבילי, גם את זה צריך לחשוב.

ובאמת, השאננות ואי ה'נושא בעול עם חבירו' שאצלנו זה לבד דבר נורא, ומוכרחים להתחזק קצת בזה ולחשוב על כלל ישראל. כמה צרות יש היום! כמה חולים יש היום! המשגיח זכרוננו לברכה אמר לי כשהבאתי לו פיתקא להתפלל 'הפתקאות האלה מוציאים לי את כל הכוח!' כך הלשון שהוא אמר לי. זה הפשט 'נושא בעול עם חבירו', הרי הוא אפילו לא הכיר את החולים, וע"ז הוא אמר שזה מוציא לו את כל הכוח. וכך ראינו גם אצל ראש הישיבה זכרוננו לברכה, כמה כוח שהחולים לקחו לו, לא יאומן כי יסופר.

כתוב מהאר"י הקדוש שלפני כל שמונ"ע היה מקבל במחשבה את המצוה של 'ואהבת לרעך כמוך', הוא נטע בלבו אהבה לכל היהודים, שהתפילה תהיה עבור כולם, ושהתפילה תהיה תפילת רבים - -

היו נותנים לפתוח 'חדרים'!... זה מה שהוא אמר לו. רק נראה מהו מבט חיצוני ומהו מבט פנימי.

~ התעוררות ליראת שמים ~

- זכורני שהיה מלחמה אחת, שקודם המלחמה הטילו מורא עצום על הציבור, (ראש הממשלה דאז בכתה ברדיו... רחמנא ליצלו, וזה הטיל מורא כפליים על כולם), ואמרו בזמנו שהכינו בית קברות בתל אביב של שלושים אלף מקומות, (אמנם מסתמא הכל היה מבוים, הם רצו להטיל אימה על הציבור... איני יודע מה היה הפוליטיקה שלהם, אבל כך הוה מעשה), והפחד ברחוב היה נורא ואיום, ואז הודיעו שבת"א אין אף בית קפה פתוח, הכל שובת, כולם יושבים בבית ובוכים... מה יהיה מחר וכדומה, תכננו שהמלחמה תהיה עוד כמה ימים.

ואז המשגיח זכרוננו לברכה אמר, דבר נורא ואיום, נראה כמה אנו רחוקים מיראת שמים! הלא אנו רואים שלמי שיש יראה, כל העוה"ז בטל אצלו, כל ה'בתי קפה' סגורים, אין בילויים, זאת אומרת שפחד גורם שכל תאוות העולם הזה ישתקו, אם כן תראו כמה שאנו רחוקים מיראת שמים, אם היה לנו יראת שמים כמו שאלו בת"א מפחדים מהמלחמה - אמנם הוא כלל לא ענין אותו כל השטויות האלו - אבל אם היינו יראים כמו שאלו שם מפחדים, היינו נראים אחרת, כל העוה"ז היה פורח לנו מהידיים, ואפילו בלי 'עבודה'!

~ שקיעות בלימוד בזמני מלחמה ~

- פעם שמעתי מראש הישיבה הרב שך זכרוננו לברכה, הוא היה בזמן המלחמה העולמית הראשונה, לא זוכר את שם העיר, והיו כל הזמן קרבות, היו מקומות שיום א' כבשו את העיר ויום שני כבשו בחזרה, היה שם 'תוהו ובוהו' וחושך על פני תהום', רגע כבשו כך ורגע הרגו כך, 'יומם ולילה לא ישובו' היו חדשות, ולא מרחוק אלא מהסביבה, בעיירה הזאת הרגו חמישים אנשים... כל היום היה חדשות.

וכל ה'בית מדרש' רקח כמרקחה, וכמובן כמעט לא היה מי שישב ולמד, וגם אם הוא ישב ולמד - בחצי האוון השניה הוא היה צריך לשמוע את החדשות... וראה"י זצ"ל ניתק את עצמו מכל העולם, ולא התעניין בכלום!

מה אתם חושבים, וכי בחינם גדלים? הוא במשך כל הארבע שנים של המלחמה לא התעניין בכלום, לא בשום כיבוש ולא בשום דבר! ואפילו ששמעו בומבות בחוץ, שמעו הפצצות, הוא לא זז מהמקום.

והוא אמר אז שפעם אחת בשבוע הוא יצא, יותר מזה אפילו לאכול הוא לא יצא, היו שם נשים צדקניות שהביאו לו אוכל לבית מדרשו. וביום שישו הוא יצא למרחץ, זה הדבר היחיד שעבורו הוא יצא. ולא היה לו אפילו בגדים להחליף, ואפילו במכנסיים שהלך היה חור גדול בברך, הם השתפשפו, וכל ערב שבת הוא היפך את החור לאחור... זה היה מלבושי שבת ויום טוב שלו! וכך הוא ישב ולמד ארבע שנים לא פסק פומיה מגירסא.

שתדעו לכם, לא גדלים סתם, לא גדלים מהאוויר! ואני שמעתי שגם אצל הפוניבז' רב היה אותו הדבר, הוא היה בגרמניה וישב בעיר אחת, וכמעט כל השנים של המלחמה הוא לא יצא ממקומו.

ובאמת, אם לבנ"א יש שכל, מה יוצא מכל השטויות שמדברים... אחרי שלוש שנים תגיד מה יצא בסך הכל, זה הלך לאבדון וזה ניצח...

~ תפילה על כבוד שמים ~

- תחילה נספר מראש הישיבה זכרוננו לברכה, כשראש הישיבה ישב שבעה על הרבנית ע"ה, ישבנו שם לנחם, ונכנס לשם אחד, והוא אמר בפני ראש הישיבה: אני אחזור על מה שראש הישיבה אמר לי כשהייתי אצלו בליל כיבוש ירושלים, והוא אכן חזר בפניו על הדברים, וראה"י אישר את הכל. והוא אמר כך: ביום שכבשו את ירושלים זה היה אצל אחרים שמחה גדולה מאד, וכשנכנסתי לראש הישיבה, ראה"י אמר לי: תדע לך שזהו יום בכיה לדורות...

ומה התכוון ראש הישיבה. אותו אחד אמר חלק אחד, ונוסיף לזה מה ששמעתי בפעם אחרת.

ראש הישיבה אמר פעם, כל דבר בעולם נמדד רק לפי הכבוד שמים שיוצא ממנו! ובשביל שיצא מהדבר 'כבוד שמים' צריך ע"ז הרבה רחמי שמים.